

Секція 1. Організація та методика викладання у ВНЗ

АДАПТАЦІЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ У ВНЗ

Павленко В.П., Світайло Н.Д., СумДУ

Оскільки українські ВНЗ взяли курс на європейські стандарти освіти, то слід і всю систему роботи в них будувати на відповідних принципах: відійти від неформальних, майже сімейних відносин (де студенти – балувані „діти”, які нічим не переймаються, а викладач – суворий „батько”, що в скрутній ситуації, однак, завжди пожаліє) і впровадити чіткі процедури й однозначні критерії оцінювання, заохочуючи тих, хто працює, а не скаржиться і просить потурань.

Аналізуючи ж нинішній стан впровадження КМС, можна констатувати, що всі, вже багаторічні, намагання здійснити цю реформу не принесли бажаних результатів, зокрема - підвищення якості знань. Більше того, навіть за найобережнішими оцінками майже усіх викладачів, і не тільки нашого ВНЗ, рівень і якість знань студентів, що вчать за КМС, на разі погіршились. Проте і скасовувати реформу, по-перше, пізно (процеси поширення серед студентів психологічної втоми й апатії набули незворотнього характеру), а по-друге, стратегічно неправильно (адже інтеграції в Європу, дійсно, не оминати). Отже, треба просто довести її до логічного завершення, не обмежуючись напівзмінами.

КМС має запроваджуватись як елемент цілісної системи традицій, правил, вимог, методів роботи та відносин між викладачами і студентами. Цілком очевидно, що КМС – це крок у напрямку максимальної формалізації і самої навчальної роботи студентів, і її оцінювання, і побудови відносин між усіма учасниками навчального процесу. Тому так важливо ефективно організувати цей процес, забезпечити самостійну роботу студентів навчальною, методичною та науковою літературою, комп'ютерами, електронними базами, аудиторіями, навчити викладачів роботі в цій системі, виробити чіткі й однозначні вимоги, критерії та процедури оцінювання знань, і зафіксувати їх у простих для розуміння, але детально продуманих правилах.

У своєму оригінальному вигляді КМС вимагає від студента систематичної та дисциплінованої **самостійної** роботи. Наші ж студенти і за своєю ментальністю, і за наявними студентськими традиціями не готові до такої роботи, оскільки майже всі вони, особливо на першому курсі, абсолютно не самостійні, інфантильні, не можуть самі себе примусити працювати, навіть коли це конче потрібно, не звикли до дисципліни (і середня школа їх до цього абсолютно не привчає, скоріше навпаки, призвичаює до самодурства вчителів і свого безправ'я). Вони не мають необхідних навичок конспектування, аналізу тексту, роботи з підручниками (не говорячи вже про наукову літературу), розуміння наукових термінів та ідей і уміння самостійно робити логічні висновки. Натомість у них є традиції безтурботності і безвідповідальності та нездатність мислити на перспективу, розраховувати свої дії хоч на крок-два уперед, а не жити одним днем (за принципом „від сесії до сесії живуть студенти весело”).

Гострота цього питання поглиблюється і відсутністю у студентів відповідної навчальної мотивації: оцінок у традиційному їх розумінні (поганих або гарних) уже нема, стипендія не надто стимулює, а „трійки” за сесію не змушують соромитись. Тому привчити студентів до дисципліни можна лише одним способом – впровадженням авторитарних методів управління студентами. Авторитарний метод передбачає не тільки покарання як основний важіль впливу, але - і перш за все - наявність детально розроблених правил роботи викладача зі студентами, чітких вимог до кожного виду навчальної діяльності студентів та критеріїв оцінки результатів цієї діяльності. Оцінки мають ставитись не суб'єктивно, а виважено, за чіткими формалізованими ознаками (і бажано – за письмові роботи), у відповідності до критеріїв, які визначені і завчасно доведені до відома студентів. Якщо такі вимоги будуть детально продумані і будуть неухильно виконуватись викладачем, то і його вимогливість буде сприйматись студентами як справедлива (інакше вона сприйматиметься як знуцання і привчатиме до апатичної

покірності, при якій усе вивчене миттєво забувається, а викладацький терор закінчується невіглаством студентів).

Без сумніву, у набутті навичок самостійної роботи студенти потребують допомоги. Організаційно ця допомога могла б бути забезпечена введенням у першому модулі першого семестру спеціальних допоміжних курсів на зразок „Принципи самостійної роботи”, які б мали вести досвідчені педагоги. Додаткові 2-4 години на тиждень не тільки не перевантажили б студентів, а були б надзвичайно корисними з точки зору адаптації до ВНЗ, до групи, знайомства з принципами роботи та вимогами.

Особлива роль у адаптації студентів до умов КМС належить кураторам. Куратори мають за допомогою старости та активу групи відстежувати тих студентів, які пропускають заняття з поважної причини чи без неї, легковажно ставляться до виконання навчальної роботи, не намагаються отримувати бали тощо. Тобто тих, хто має великі шанси бути недопущеним до заліку чи іспиту та мати інші проблеми у навчанні аж до відрахування із ВНЗ. Куратор має виявляти таких студентів у перші ж тижні, а не в кінці семестру, і починати працювати із ними: для когось із більш слабких необхідно організувати додаткові заняття, деś виявити (і вирішити) конфлікт студента чи студентів із викладачем, з іншими – просто поговорити, щоби виявити можливі інші проблеми (психологічні, побутові, соціальні, фінансові), які заважають навчанню, а потім – через адміністративні та профспілкові структури посприяти їх вирішенню. Про безвідповідальну поведінку деяких студентів варто чесно попередити батьків (чиї гроші за навчання опиняються під загрозою) і заручитись їх допомогою.

При цьому така робота куратора буде мати значний позитивний ефект з точки зору не тільки „підтягування” слабких студентів, але й формування дисципліни, відповідальності і необхідних традицій систематичної роботи у групі в цілому, що сприятиме швидкій адаптації студентів до вимог КМС і становленню конструктивного соціально-психологічного клімату в групі. Відтак студентів будуть менше відраховувати за

неуспішність, їх перші, хай і незначні, успіхи стануть основою позитивної мотивації до навчання, а викладачі зможуть підняти рівень вимогливості (а зрештою і якість знань своїх підопічних) до справді європейського, не боячись залишитись без студентів, а отже і без роботи.

ПРОБЛЕМИ ТЕСТУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Плохута Т.М., СумДУ

Останнім часом тест як кваліметричний метод педагогічної діагностики став повсякденною реальністю. Сьогодні його широко застосовують у вищих навчальних закладах. Повернення до відомого, раніше застосованого, методу оцінювання результатів навчання зумовлено, перш за все, прагненням підвищити надійність процедури оцінювання. Зростаючий інтерес до тестів пояснюється й підписанням Україною Болонської угоди.

Проте тестування в нашій країні зіштовхнулося з рядом проблем, які потребують негайного вирішення. По-перше, ставлення до тестування у вітчизняному науковому та педагогічному середовищі не одностайне – від повного його визнання до категоричного заперечення. Особливо актуальним у межах обговорення цієї проблеми є полеміка щодо визначення недоліків та переваг тестування.

Незважаючи на деякі недоліки, а саме: відсутність безпосереднього контакту зі студентом, неможливість перевірити окремі параметри знань та умінь студентів, наголошення уваги на виявленні прогалин у засвоєнні навчального матеріалу у порівнянні з перевіркою його якості, значні часові витрати на створення якісного тесту, науковці зазначають, що педагогічне тестування має ряд переваг над іншими традиційними методами вимірювання та оцінювання навчальних досягнень студентів (усним та письмовим опитування), а саме:

- висока валідність, надійність та об'єктивність (стандартизована процедура виконання та оцінювання дозволяє уникнути впливу багатьох суб'єктивних чинників);